

Rapport 2019:56

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

Ny belysning på Vist kyrkogård

Vist kyrkogård

Vist socken

Linköpings kommun

Östergötlands län

Linnéa Hernqvist

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

Ny belysning på Vist kyrkogård

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.....	4
Syfte och metod.....	5
Undersökningresultat.....	5
Referenser	6
Tekniska uppgifter	8

Omslagsbild: Ett av schakten för belysningsfundament söder om kyrkan på gamla kyrkogården. Mot NNÖ. Foto: Linnéa Hernqvist, ÖM.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

I slutet av augusti och början av september 2019 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning på Vist kyrkogård vid Vist kyrka, Vist socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Undersökningen föranleddes av schaktning för ny el och belysningsfundament inom kyrkogårdsområdet.

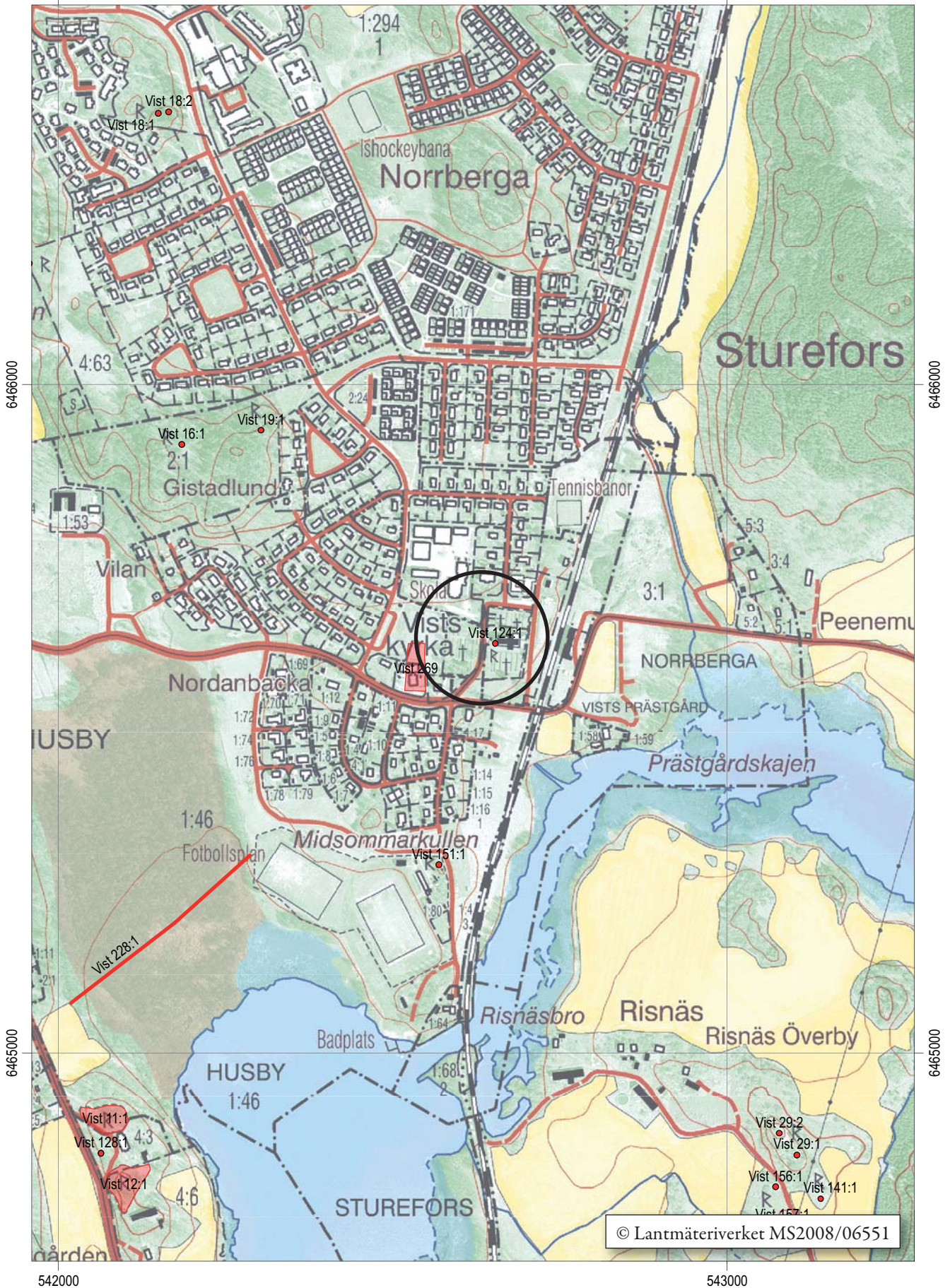
Arbetet omfattade totalt nitton mindre schakt både på västra och östra kyrkogården för de nya belysningsfundamenten samt smala ytliga schakt mellan dessa för nedläggning av elkabel. Inget av arkeologiskt intresse framkom i de undersökta schakten.

Linnéa Hernqvist
antikvarie

542000

543000

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Schaktningsövervakningen utfördes av Östergötlands museum efter beslut av Länsstyrelsen Östergötland i samband med markarbeten inför ny belysning inom kyrkogårdsområdet vid Vist kyrka, Vist socken, Linköping kommun, Östergötlands län. Arbetet utfördes mellan den 26 augusti och 5 september 2019. Markarbetena innefattade grävning av mindre gropar för nya belysningsfundament inom kyrkogården. Mellan dessa fundament grävdes även smala, grunda schakt för nedläggning av elkabel.

Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen Östergötland och ansvarig för kostnaderna var Svenska kyrkan. Projektledare var Emma Karlsson och rapportarbetet har utförts av undertecknad.

Områdesbeskrivning

Föreliggande undersökning genomfördes inom kyrkogårdsområdet runt om Vist kyrka som ligger i Sturefors tätort i Vist socken. Vist är en medeltida socken och den äldsta kyrkan uppfördes troligtvis på platsen under andra hälften av 1100-talet. Den medeltida kyrkan revs delvis i samband med att en ny kyrka uppfördes under år 1745 (Lindqvist 2007:5). Nuvarande kyrka är byggd år 1961 och ersatte den tidigare 1700-talskyrkan som förstördes i en brand. Rester av den medeltida 1100-talskyrkan ingår i dagens kyrka, i den södra murelen (Räf 2015:4).

Kyrkogården är indelad i en gammal och en ny del. Kyrkan ligger på den gamla kyrkogården, och den nya kyrkogården ligger väster om den gamla. Den gamla kyrkogården utökades norr om kyrkan år 1870, vilket gav kyrkan den centrala placeringen på kyrkogården som syns idag. Den nyare, västliga delen av kyrkogården anlades under 1930-talet (Kreutz 2006:4f).

Figur 3. Gula punkter markerar de schakt som grävdes och undersöktes för belysningsfundamenten. I närheten syns även fornlämningarna L2008:6655 (RAÄ Vist 269), gårdstomt, och L2010:7844 (RAÄ Vist 124:1), runsten som står till höger om kyrkans entré. Skala 1:1 500.

I kyrkans nordmur har en runsten påträffats som idag står på kyrkogården bredvid kyrkans entré (L2010:7844, RAÄ Vist 124:1). Strax väster om kyrkogården finns gårdstomten till gården Husby, tidigast omnämnd år 1283 (L2008:6655, RAÄ Vist 269).

Tidigare arkeologiska undersökningar

Runt kyrkan har flertalet arkeologiska undersökningar ägt rum. År 1992, när kyrkogården skulle utvidgas åt söder, genomfördes en utredning där det framkom en härd och fem stolphål, eventuellt 1600-1700-tal (Tagesson 1992).

År 1998 grävdes några schakt precis intill kyrkan, norr om kyrkotornet, med anledning av nedläggning av ledningar för bergvärme. Där var det mycket omrört och inget av arkeologiskt intresse hittades (Ohlsén 2000).

Figur 4. I förgrunden syns ett av fundamenten och i bakgrunden det smala och grunda schaktet för elkabeln som drogs mellan fundamenten. Foto: Emma Karlsson, ÖM.

Norr om nya kyrkogården genomfördes år 1999 en schaktningsövervakning vid parkeringen intill skolan utan att något av arkeologiskt intresse framkom (Ternström 2001).

År 2005 genomfördes en schaktningsövervakning omedelbart norr om den gamla kyrkogården utan att något av arkeologiskt intresse framkom med undantag för en recent grop (Räf 2015).

Precis utanför kyrkogårdsområdet, väster om den nya kyrkogården, utfördes år 2017 en förundersökning på idrottsområdet nära Vist skola inför exploatering. Vid undersökningen framkom flertalet lämningar som kunde härledas till den medeltida gårdstomten Husby (L2008:6655, RAÄ Vist 269) samt sju stenskodda stolphål med oklar datering (Olofsson 2017).

Syfte och metod

Undersökningens övergripande syfte var att tillse att eventuella fornlämningar berördes så lite som möjligt av arbetet. De lämningar som påträffades skulle dokumenteras avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dateras. Resultatet är avsett att kunna ligga till grund dels för Länsstyrelsens bedömning av kunskapspotentialen inför eventuella kommande beslut, dels för exploatörens vidare planering.

Inför arbetet genomfördes en kartstudie för att få en uppfattning om platsens tidigare användande och kyrkogårdens karaktär och utveckling (se figur 5 och 6).

Arbetet utfördes sedan som en schaktningsövervakning med löpande fältbesök under arbetsföretagets gång. Fundamentsgroparna grävdes med hjälp av en mindre grävmaskin och det smala schaktet för nedläggning av elkabel mellan groparna grävdes med en kedjegrävare. Schakten dokumenterades genom beskrivning och manuell inprickning som digitaliserats i efterhand. Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum. Framkomna skelettdelar återdeponerades i schakten.

Undersökningsresultat

Totalt grävdes nitton mindre schakt/gropar för belysningsfundamenten på kyrkogården, varav nio på västra delen (nya kyrkogården) och tio på östra delen av kyrkogården (gamla kyrkogården). Mellan groparna drogs ett smalt, ytligt schakt med hjälp av kedjegrävare för nedläggning av elkabeln. Detta schakt uppmätte ca 0,10 m i bredd och 0,25 m i djup.

De nio fundamentgroparna på den västra delen (nya kyrkogården) var ca 0,5 x 0,5 m stora och ca 0,7 m djupa.

Olofsson, A. 2017. *Stolphål i Husby. Arkeologisk förundersökning inom fastigheten Husby 1:46, Vists socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Östergötlands museum. Rapport 2017:19.*

Räf, E. 2015. *Fjärrvärme i Sturefors. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands museum. Rapport 2015:1.*

Tagesson, G. 1992. *Vist 1:6, Vist socken, Linköpings kommun, Östergötland. Arkeologisk utredning 1992. Rapport Östergötlands länsmuseum, dnr:191/92.*

Ternström, C. 2001. *Vist skola. Vist socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning 2001. Östergötlands länsmuseum. Rapport 70:2001.*

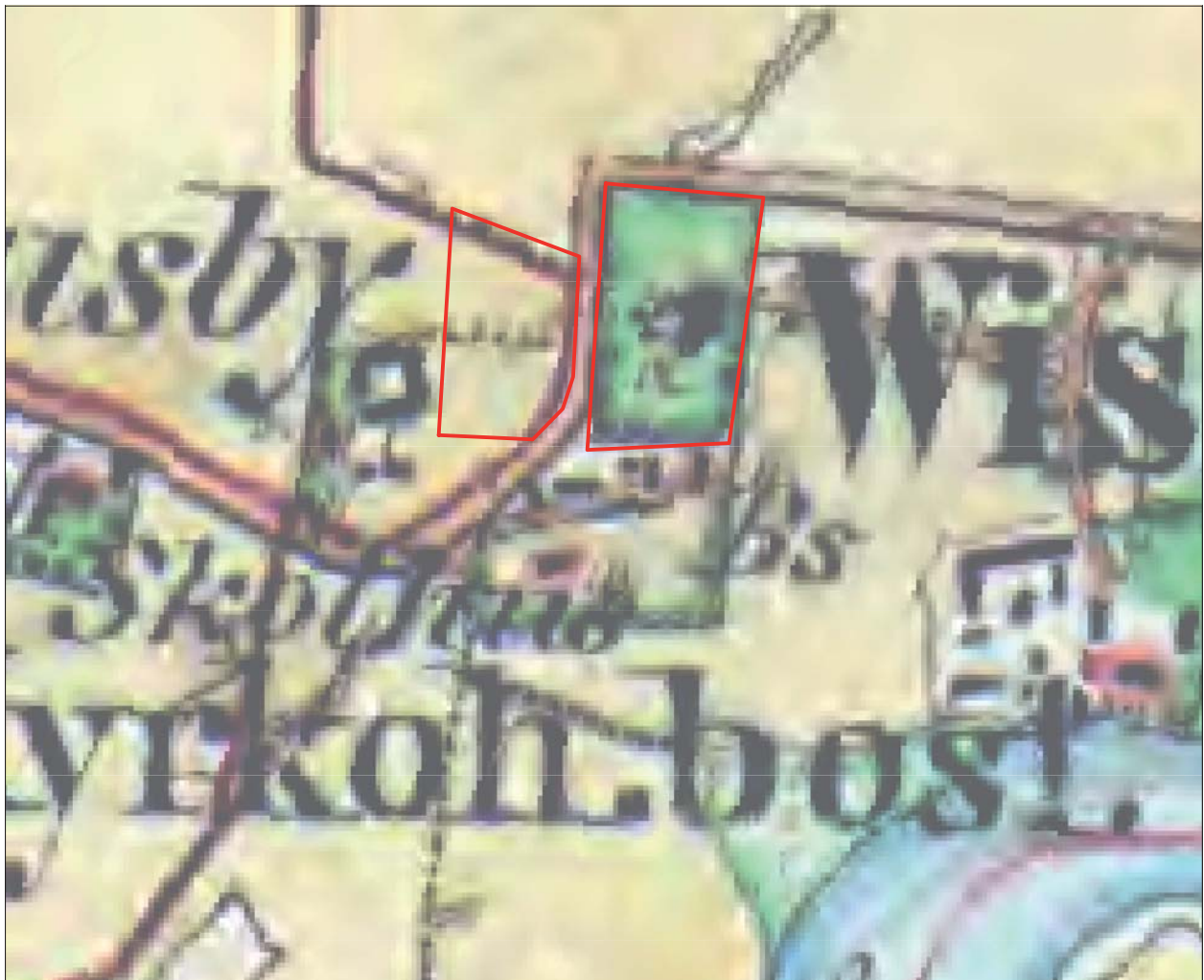
Kartmaterial Lantmäteriet

Häradsekonomiska kartan, år 1868-77. Sturefors J112-45-9. Rikets allmänna kartverks arkiv.

Geometrisk avmätning, år 1698. Vists socken Prästgården nr 1. Lantmäteristyrelsens arkiv.

Digitala källor

Fornsök. <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Figur 6. Dagens kyrkogårdsgräns markerad i rött över Häradsekonomiska kartan från år 1868-77. Vid kartans upprättande har gamla kyrkogården nyligen utökats till den yta som syns idag, vilket skedde år 1870. Den nyare, västliga delen av kyrkogården anlades på 1930-talet. Skala 1:3 000.

Tekniska uppgifter

Fastighet	Vist kyrkogård
Socken	Vist
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämning	-
Fastighetskartans blad	64F 6e NV och 64F 6e SV
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Lst beslut	2019-08-08
Lst dnr	431-8455-2019
Lst handläggare	Göran Gruber
ÖLM dnr	0211/19
ÖLM projektnr	001275
Undersöknings-id	201900953
Uppdragsgivare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Svenska kyrkan
Projektledare	Emma Karlsson
Rapportansvarig	Linnéa Hernqvist
Fältarbete	2019-08-26--2019-09-05
Foto	Digitala bilder
Fynd	Nej
Analyser	Nej
Grafik	Linnéa Hernqvist
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273 Rapport 2019:56 © Östergötlands museum

I slutet av augusti och början av september 2019 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning på Vist kyrkogård vid Vist kyrka, Vist socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Undersökningen föranleddes av schaktning för ny el och belysningsfundament inom kyrkogårdsområdet.

Arbetet omfattade totalt nittion mindre schakt både på västra och östra kyrkogården för de nya belysningsfundamenten samt smala ytliga schakt mellan dessa för nedläggning av elkabel. Inget av arkeologiskt intresse framkom i de undersökta schakten.

ISSN 1403-9273

Rapport 2019:56